

Korkotason nousu kasvatti tuottoja epävarmassa toimintaympäristössä

Sisällys

Lyhyesti	2
Pankkisektorin vakavaraisuussuhteet heikkenivät mutta säilyivät edelleen vahvoina	2
Pankeilla edelleen runsaasti pääomia vaatimuksiin nähden	3
Hiipuvan pandemian jälkeen talouden epävarmuus kasvanut	7
Korkokatteen kasvu ei riittänyt nostamaan tulosta vertailuvuodesta	8
Korkokatteen osuus tuotoista jatkoi kasvuaan	10
Kannattavuus eurooppalaista keskitasoa parempi – odotukset positiiviset	11
LCR ja NSFR ylittävät viranomaisvaatimukset, mutta pankkisektori on altistunut riskeille, joita vaatimukset eivät kata	12
Valuutariskit ja trading-toiminnan markkinariskit vähäiset	15
Tuloriskin epäsymmetrisyys vähentynyt yleisen korkotason nousun myötä	16

Kirjoittajat

Olli Mattinen, finanssianalyttikko

Torsten Groschup, johtava riskiasiantuntija

Sinikka Taskinen, finanssianalyttikko

Marjo Risku, johtava riskiasiantuntija

Tomi Halme, johtava pankkitarkastaja

Lyhyesti

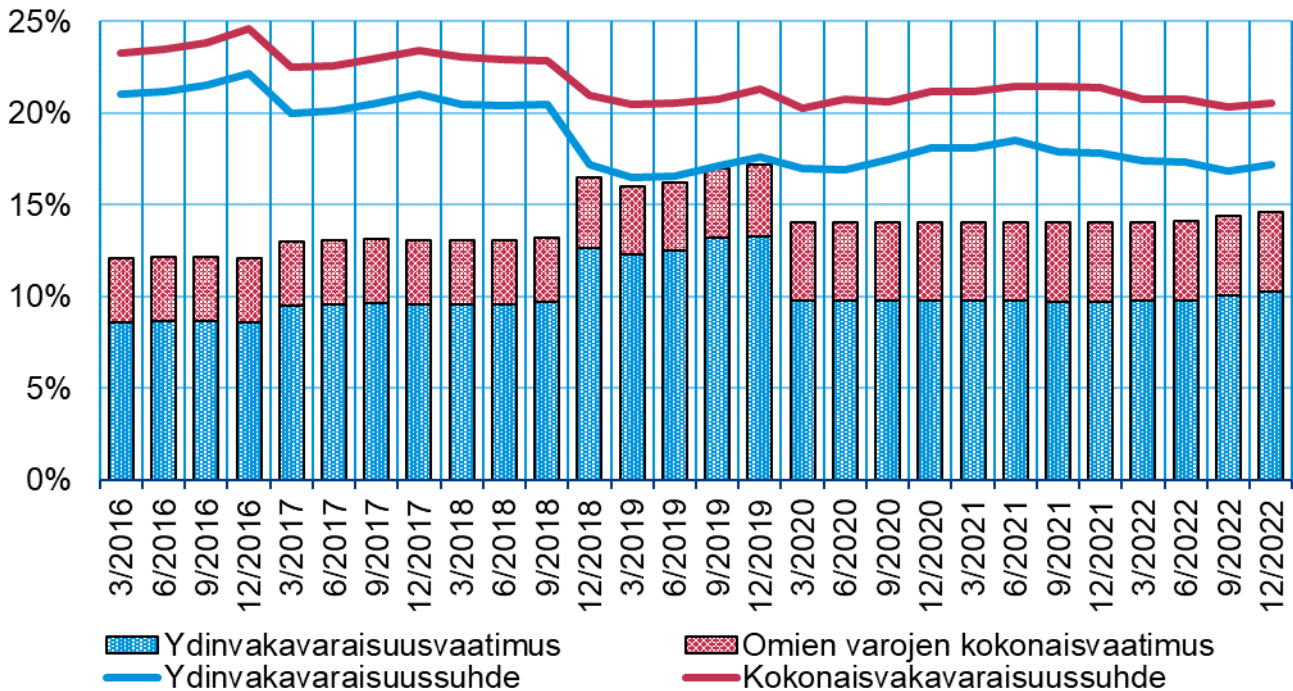
Pankkisektorin vakavaraisuus säilyi vahvana. Kannattavuuskehitystä tuki korkokatteen kasvu, jonka odotetaan vaikuttavan tuloskehitykseen positiivisesti myös kuluvana vuotena. Toisaalta korkotason nousu heijastuu viiveellä myös pankkien rahoituskustannuksiin sekä mahdollisesti luotonsaajien lainanhoitokyyyn. Pankkisektorin järjestämättömät luotot pysyivät alhaisella tasolla. Toisaalta luotoissa oli siirtymää korkeamman luottoriskin arvonalentumisluokkiin, mikä indikoi luottoriskin kasvua. Siirtymää oli sekä yrittäjä- että kotitalousluotoissa.

Suomalaispankit ovat riippuvaisia markkinavarainhankinnasta, mikä altistaa pankit markkinahäiriöille ja varainhankintakustannusten nousulle. Vaikka likviditeetin tunnusluvut ylittävät viranomaisvaateet, ne eivät huomioi kaikkia epävarmaan markkinatilanteeseen liittyviä riskejä. Epävarmassa toimintaympäristössä vahva likviditeetti, riittävät pääomapuskurit sekä luottoriskeihin nähden oikeasuhteiset luottotappiovaraukset ovat avainasemassa.

Pankkisektorin vakavaraisuussuhteet heikkenivät mutta säilyivät edelleen vahvoina

Suomen pankkisektorin ydinvakavaraisuussuhde heikkeni vuoden 2022 aikana 0,6 prosenttiyksiköllä 17,2 prosenttiin ja kokonaisvakavaraisuussuhde 0,8 prosenttiyksiköllä 20,6 prosenttiin (Kuvio 1). Vakavaraisuussuhteet olivat alhaisimmillaan kolmannen neljänneksen lopulla, minkä jälkeen ne ovat hieman parantuneet. Vakavaraisuussuhteiden syyskuun lopulle jatkuneen heikkenemisen taustalla olivat kolmelle ensimmäiselle vuosineljännekselle ajoittuneet omien osakkeiden takaisinostot sekä vakavaraisuuslaskennan sisäisten mallien pankkikohtaiset muutokset. Kokonaisvakavaraisuutta heikensi näiden lisäksi myös omiin varoihin luettavien pääomainstrumenttien takaisin lunastukset. Pankkisektorin säilyminen voitollisena kasvatti voittovaroja ja vaimensi vakavaraisuussuhteiden laskua vuoden aikana ja paransi vakavaraisuussuhteita vuoden lopulla.

Kuvio 1. Suomen pankkisektorin vakavaraisuussuhteet ja -vaatimukset

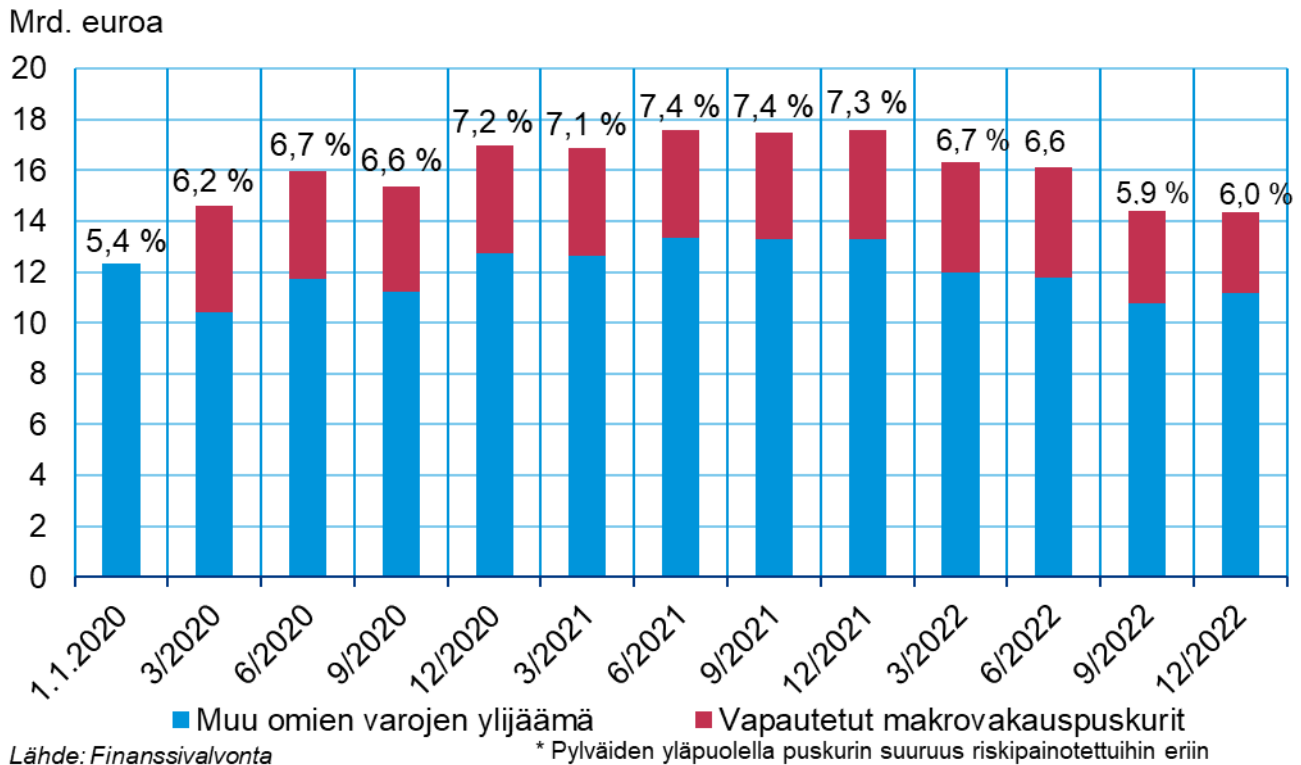
Lähde: Finanssivalvonta

Kuten suomalaisten pankkien niin myös eurooppalaisten pankkienkin keskimääräiset vakavaraisuussuhteet laskivat vuoden 2021 lopulta reilulla puolella prosenttiyksiköllä. Suomen pankkisektorin vakavaraisuussuhteet ovat edelleen eurooppalaista keskitasoa vahvempia. EU-alueen pankkien keskimääräinen ydinvakavaraisuussuhde oli 15,3 % ja kokonaisvakavaraisuussuhde 18,6 % syyskuun 2022 lopussa.

Pankkisektorin omavaraisuusaste on laskenut viime vuoden aikana 5,7 prosenttiin (12/2021: 6,0 %) ensisijaisten omien varojen laskun seurauksena. Eurooppalaisten pankkien keskimääräisen omavaraisuusaste on laskenut enemmän, ja suomalaispankkien omavaraisuusaste on jälleen hieman eurooppalaista keskitasoa (9/2022: 5,1 %) parempi.

Pankeilla edelleen runsaasti pääomia vaatimuksiin nähden

Suomalaispankkien omien varojen ylijäämä suhteessa kokonaisvakavaraisuusvaatimukseen heikkeni omien varojen vähenemisen ja puskurivaatimusten kasvun myötä 14,3 mrd. euroon (12/2021: 17,6 mrd. euroa), mikä vastaa noin 6,0 prosenttia pankkisektorin riskipainotettujen erien kokonaismäärästä (12/2021: 7,3 %). Pankkisektorin ylimääräisiä puskureita ovat viime vuosina kasvattaneet erityisesti pandemian alkaessa keväällä 2020 tehdyt makrovakauspuskurien kevennykset (Kuvio 2). Ilman näitä kevennyksiä omien varojen puskuri olisikin jo alhaisempi kuin vuoden 2019 lopussa. Ylijäämän supistumisesta huolimatta pankeilla on edelleen runsaasti pääomia vaatimuksiin nähden.

Kuvio 2. Suomalaispankkien omien varojen ylijäämä vakavaraisuusvaatimuksiin verrattuna

Pandemian alkuvaiheessa tehdyistä makrovakauspuskurien kevennyksistä on jo osittain luovuttu, ja niistä ollaan enenevässä määrin luopumassa sekä Suomessa että muualla Euroopassa. Suomen rahoitusjärjestelmän kannalta merkittäville luottolaitoksille (O-SII) asettavia lisäpääomavaatimuksia korotettiin joidenkin pankkien osalta 1.1.2023 alkaen. Tällä muutoksella on pankkisektorin omien varojen ylijäämää vajaalla 0,5 prosenttiyksiköllä pienentävä vaikutus. Pankkisektorin pääomavaatimuksia on jo nostanut ja nostaa myös lähitulevaisuudessa muissa Pohjoismaissa asetettujen muuttuvien lisäpääomavaatimusten kasvattaminen.

Yritysluotoissa järjestämättömät saamiset vähentyneet edelleen, kotitalousluotoissa järjestämättömien kehitys tasaista

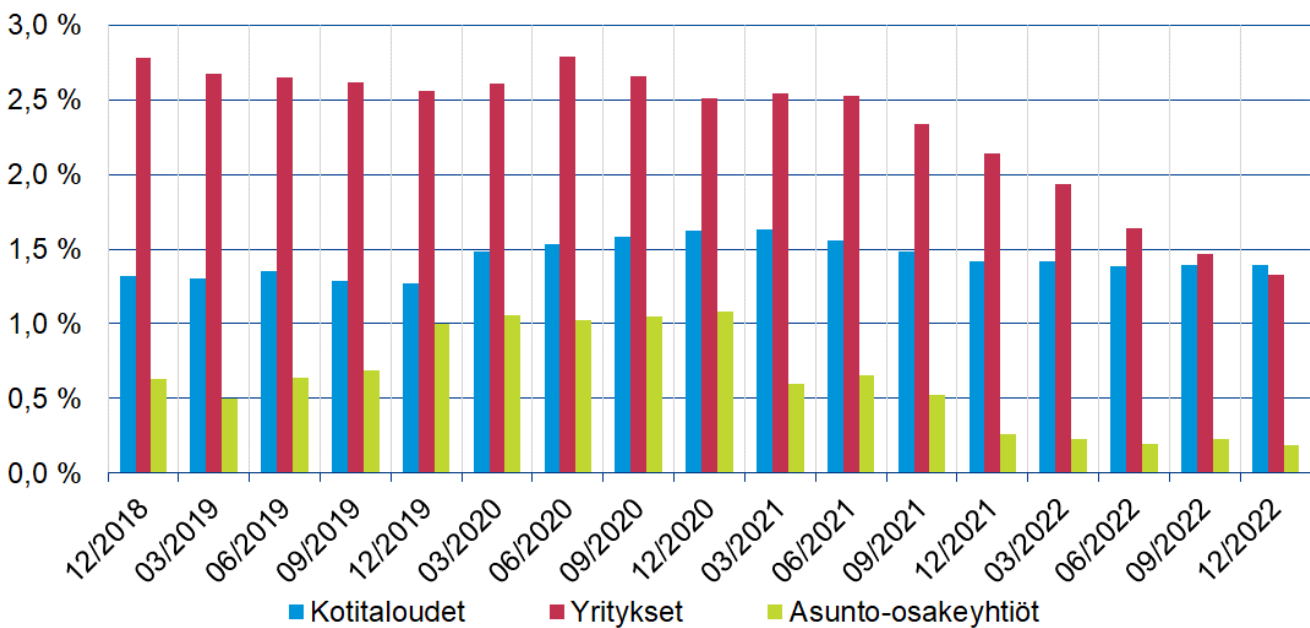
Yritysluotoissa vuoden 2021 kolmannella neljänneksellä alkanut järjestämättömien saamisten lasku jatkui edelleen. Kotitalousluotoissa lasku tasaantui vuoden 2022 ensimmäisellä neljänneksellä, jonka jälkeen on pysytty samalla tasolla (Kuvio 3.)¹. Kotitalousluotoissa järjestämättömien saamisten taso on edelleen vähän korkeampi kuin ennen pandemiaa, mutta yritysluotoissa alittaa jo selvästi pandemiaa edeltäneen tason. Vuoden 2022 lopussa suomalaispankkien² järjestämättömien luottojen osuus oli kotitaloussektorilla 1,4 prosenttia (12/2021: 1,4 %) ja yrityssektorilla 1,3 prosenttia (12/2021: 2,1 %).

¹ Järjestämättömien kotitalousluottojen nousua vuoden 2020 aikana selittää pandemian lisäksi uuden maksukyvyttömyyden määritelmän käyttöönotto, joka lisäsi maksukyvyttömyystapauksia joissakin pankeissa.

² Ml. ulkomaisten luottolaitosten Suomessa toimivat talletuspankkitoimintaa harjoittavat sivuliikkeet.

Taloyhtiölainoissa on edelleen vähän järjestämättömiä luottoja (0,19 % luottokannasta, yhteensä 40 MEUR)³. Yritysluotoista 25 % (12/2021: 27 %) on myönnetty energiaintensiivisille yritystoimialoille⁴. Näistä luotoista järjestämättömien osuus oli vuoden lopussa 2,5 % (12/2021: 4,4 %).

Kuvio 3. Suomalaispankkien järjestämättömät kotitalous- ja yritysluotot suhteessa luottokantaan

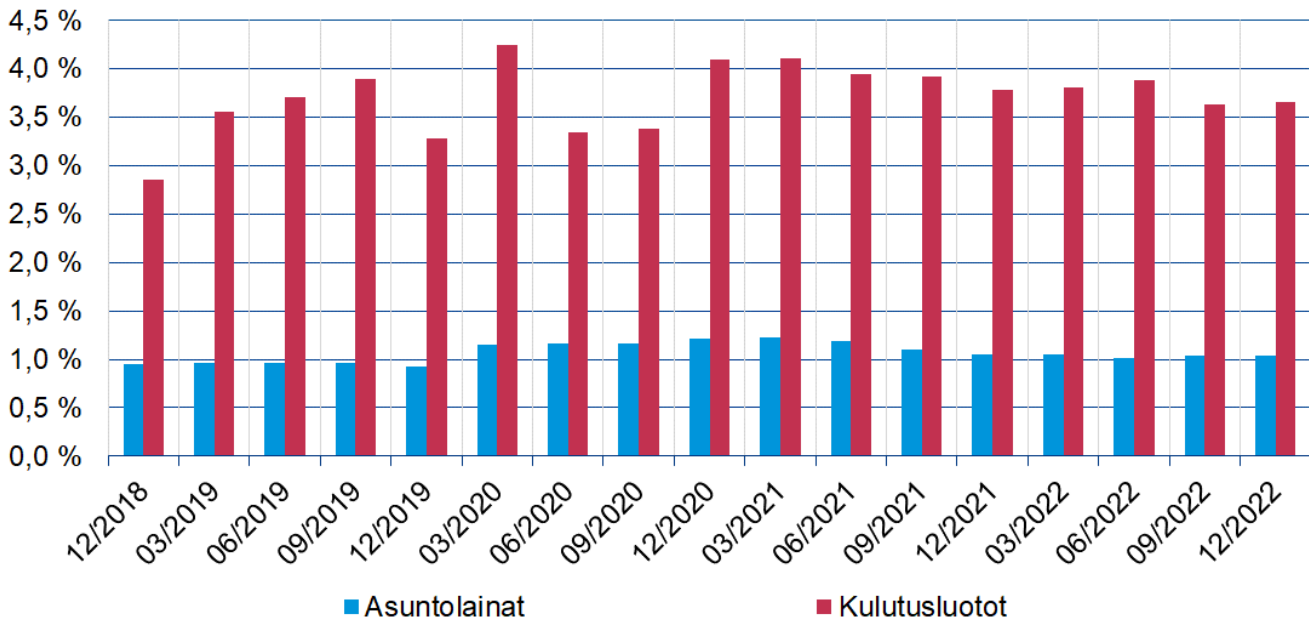

Lähde: Finanssivalvonta

Kotitalousluottojen järjestämättömien saamisen tasainen kehitys koskee sekä asunto- että kulutusluottoja (Kuvio 4.). Asuntoluotoissa järjestämättömiä oli 1,0 % (12/2021: 1,1 %) ja kulutusluotoissa 3,7 % (12/2021: 3,8 %).

³ Vuoden 2019 lopussa alkaneen väliaikaisen nousun selittävät pääasiassa joidenkin uudiskohteiden rakennuttajien maksuvaikeudet.

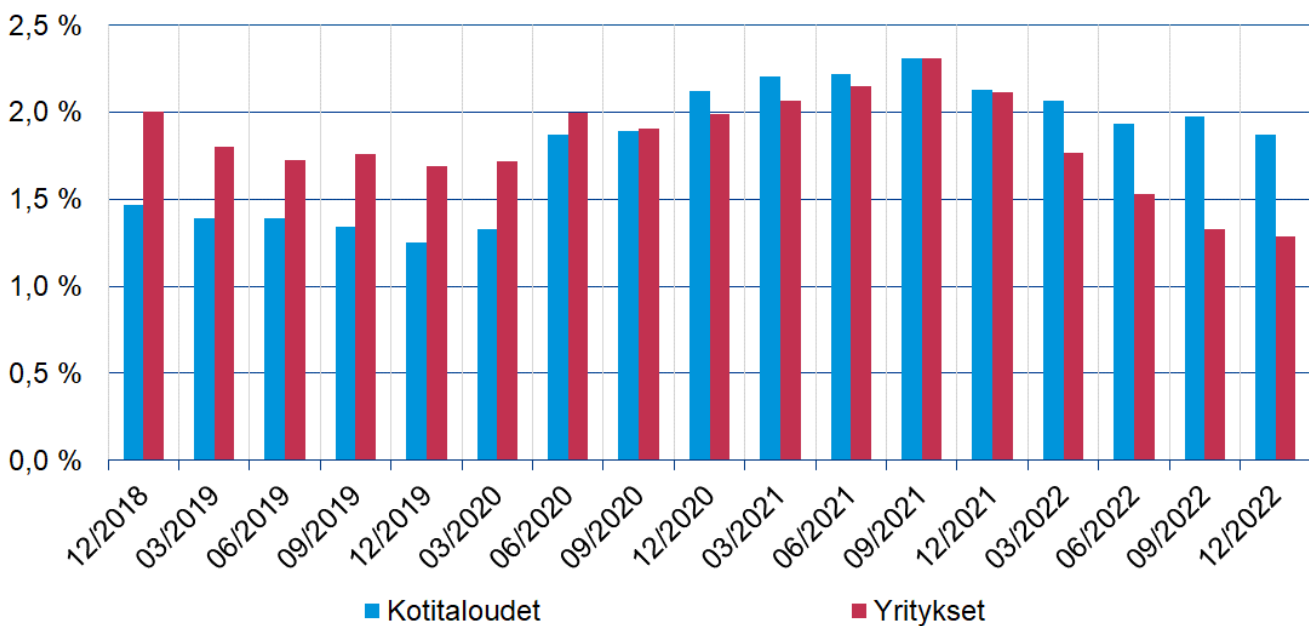
⁴ Maa-, metsä- ja kalatalous, Kaivostoiminta, Teollisuus, Sähkö-, kaasun- ja lämpöhuolto, jäädytysliiketoiminta ja Kuljetus ja varastointi.

Kuvio 4. Suomalaispankkien järjestämättömät kotitalousluotot suhteessa luottokantaan

Lähde: Finanssivalvonta

Lainanhoitajustollisten luottojen⁵ suhteelliset osuudet alkoivat laskea vuoden 2021 lopussa. Vuoden 2022 lopussa lainanhoitajustojen suhteellisten osuuksien lasku tasaantui sekä yritys- että kotitalousluotoissa (Kuvio 5). Lainanhoitajustollisten yritysluottojen osuus oli vuoden 2022 lopussa 1,3 prosenttia (12/2021: 2,1 %) ja kotitalousluotoissa 1,9 prosenttia (12/2021: 2,1 %). Finanssivalvonnan luottoriskitar kastusten perusteella voidaan todeta, että pankit eivät tunnista kaikkia sääntelyn edellyttämiä tilanteita lainanhoitajustoiksi. Lisäksi pankit poistavat joissain tilanteissa lainan lainanhoitajustollisten luokasta liian aikaisin.

⁵ Lainanhoitajustolla tarkoitetaan asiakkaan taloudellisten vaikeuksien vuoksi lainan maksuohjelmaan sovittuja helpotuksia, joilla pyritään auttamaan asiakasta selviytymään väliaikaisista maksuvaikeuksista.

Kuvio 5. Suomalaispankkien lainanhoitojoustolliset kotitalous- ja yritysluotot suhteessa luottokantaan

Lähde: Finanssivalvonta

Hiipuvan pandemian jälkeen talouden epävarmuus kasvanut

Korkea inflaatio, korkojen nopea nousu ja heikentyvä talouskasvu rasittavat pankkiasiakkaiden velanhoidokykyä ja kasvattavat pankkien luottoriskejä. Kotitalouksien ennätyskorkea velkaantuneisuus⁶ ja suomalaisten luottojen erityisen suuri korkoherkkyyks ovat haavoittuvuuksia, jotka osaltaan kohottavat näitä riskejä.

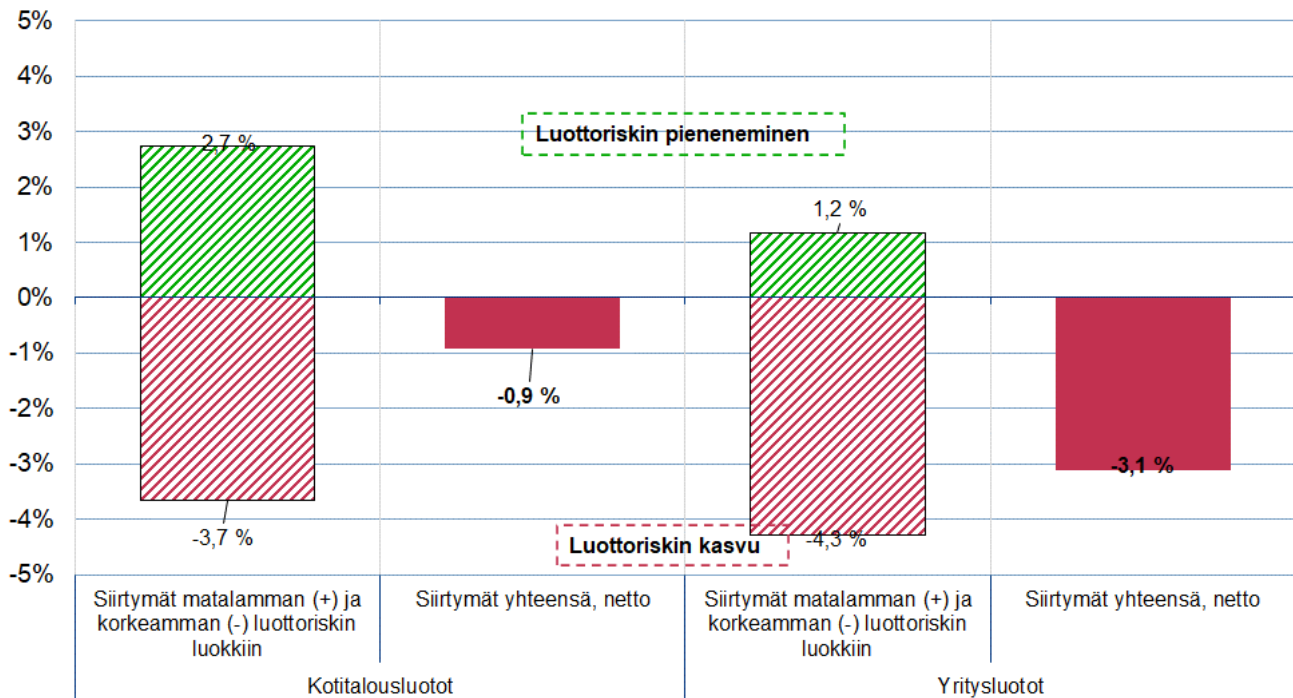
Luottojen siirtymät eri arvonalentumisvaiheiden välillä viestivät pankkien yritys- ja kotitalousluottoasiakkaiden kohonneista luottoriskeistä⁷. Luottoja siirtyi tammi-joulukuussa 2022 nettomääräisesti enemmän korkeamman luottoriskin arvonalentumisloukkiin kuin sieltä pois sekä kotitalous- että yrityssektorilla (Kuvio 6). Luottoja siirtyi eniten arvonalentumisvaiheesta 1 vaiheeseen 2, johon luokiteltujen luottojen luottoriskin arvioidaan kasvaneen merkittävästi alkuperäiseen kirjaamiseen nähden. Suhteessa luottokantaan joulukuussa 2022 oli arvonalentumisvaiheessa 2 enemmän yritysluottoja ja arvonalentumisvaiheessa 3 enemmän kotitalousluottoja verrattuna vuodenvaihteeseen. Yritysluottojen vaiheen 2 suhteellista kasvua on erityisesti sodan vaikutuksille erityisen alttiille yritystoimialoille⁸ myönnettyissä luotoissa.

⁶ Kotitalouksien velat jaettuna käytettävissä olevilla tuloilla.

⁷ Vaiheeseen 1 sisältyvät sellaiset instrumentit, joiden luottoriski ei ole kasvanut alkuperäisen kirjaamisen jälkeen. Vaiheeseen 2 sisällytetään instrumentit, joiden luottoriski on lisääntynyt merkittävästi ja vaiheeseen 3 instrumentit, joiden arvo on alentunut. Vaihe 3 on määritelmällisesti lähellä järjestämättömän saamisen määritelmää. Vaiheeseen 1 luokiteltujen instrumenttien arvonalentumiskirjaus perustuu 12 kuukauden odotettavissa oleviin luottotappioihin, kun taas vaiheissa 2 ja 3 arvonalentumiset perustuvat instrumentin koko juoksuajan odotettuihin luottotappioihin.

⁸ Toimialat, joissa Venäjän osuus viennistä/tuonnista keskimääräistä korkeampi (lähde: Tulli) sekä toimialat, joiden nettomääräinen energiankäyttö suhteessa bruttoarvonlisäykseen keskimääräistä korkeampi (lähde: Eurostat). Luvuissa on mukana suomalaispankkien Suomen toiminnot.

Kuvio 6. Kotitalous- ja yritysluottojen siirtymät arvonalentumisvaiheiden välillä suhteessa vuoden 2021 lopun luottokantaan

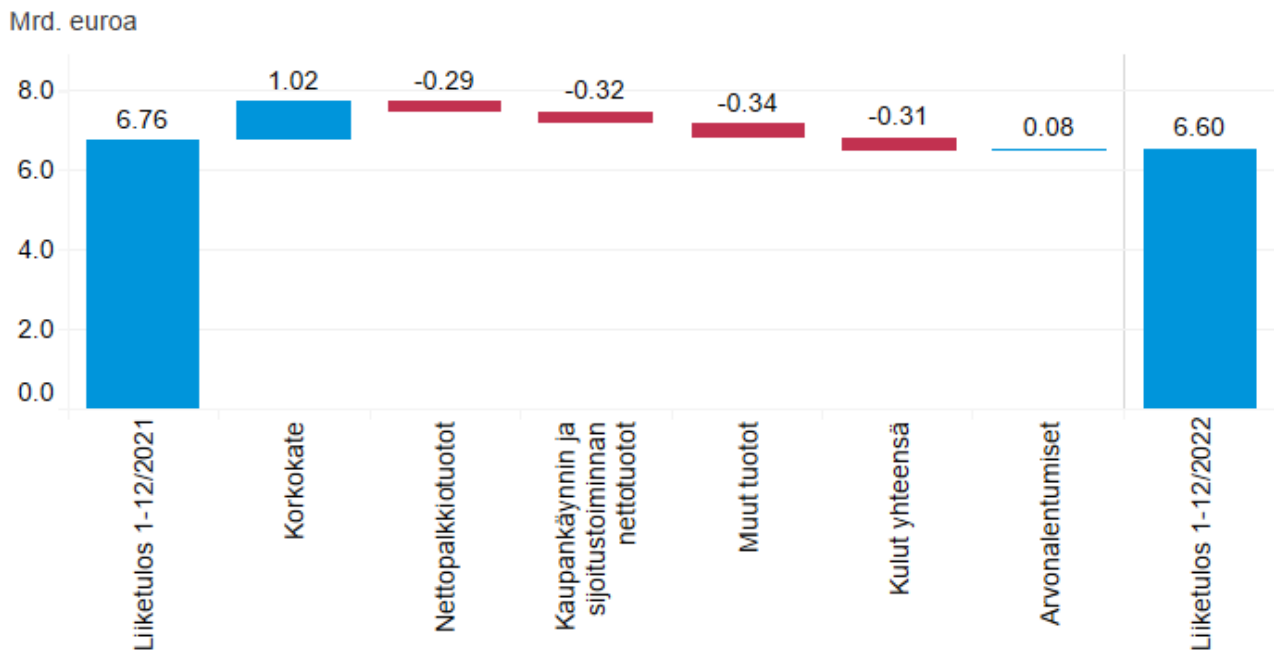
Lähde: Finanssivalvonta

Pankkien taloudellinen tila on hyvin riippuvainen kiinteistömarkkinoiden kehityksestä. Kiinteistövakuudellisten luottojen osuus kaikista pankkien myöntämistä luotoista oli 2022 lopussa 51 % ja kotitalouksien osuus kaikista kiinteistövakuudellisista luotoista oli noin 68 %. Asuntojen hinnat ovat laskeneet kaikissa pohjoismaissa ja erityisesti Ruotsissa. Suomalaispankkien asuntoluottokannasta 22 % on myönnetty ruotsalaisiin asuntoihin⁹. Riskinä on luottotappioiden nousu, jos asuntojen ja kiinteistöjen hinnat sekä niiden vakuusarvot laskevat ja lainanottajille tulee samalla maksuvaikeuksia. Toisaalta pankit myöntäessään asuntoluottoja arvostavat asuntovakuuden arvon selkeästi alle sen luotonmyöntöhetken markkina-arvon. Tämä antaa puskuria mahdollisiin luottotappioihin alentuvien kiinteistöhintojen ympäristössä.

Korkokatteen kasvu ei riittänyt nostamaan tulosta vertailuvuodesta

Pankkisektorin tulosta tuki korkokatteen kasvu. Korkokatteen positiivisesta kehityksestä huolimatta, pankkisektorin liiketulos jäi hieman edellisvuodesta. Pankkisektorin liikevoitto (Kuvio 7.) oli tammi-joulukuussa noin 6,6 mrd. euroa (1–12/2021: 6,8 mrd. euroa).

⁹ Asuntolainanottajan kotipaikka on Ruotsi.

Kuvio 7. Liiketuloksen muutos

Lähde: Finanssivalvonta

Palkkiotuotot ovat toinen pankkisektorin merkittävä tuottojen lähde. Niiden osuus tuotoista on vajaa kolmannes. Eniten tuottoja saadaan omaisuudenhoidosta. Erä on herkkä markkinamuutoksille ja heijastaa omaisuudenhoidossa olevien varojen määrää. Maksuliikenteestä saadut palkkiotuotot kompensoivat omaisuudenhoidon pienentyneitä tuottoja.

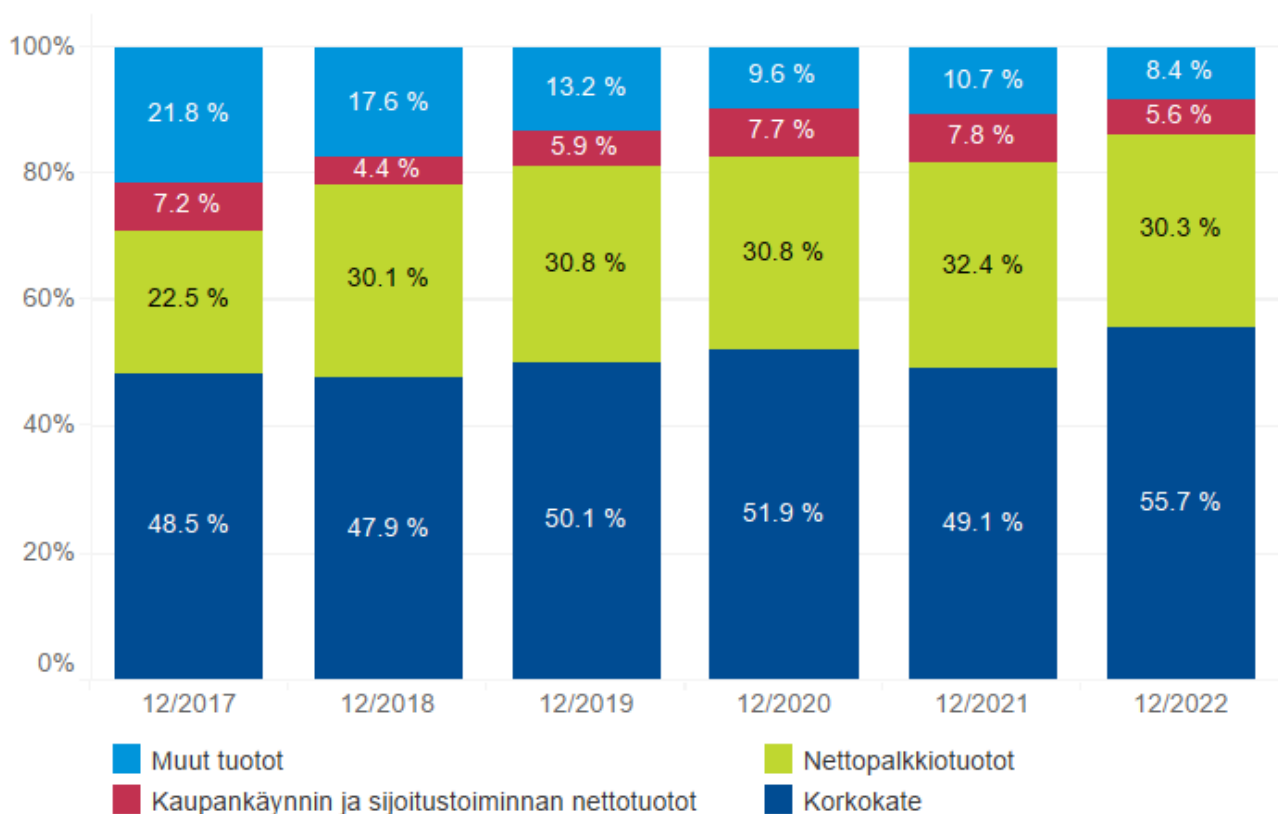
Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot ovat volatiili tuottoerä. Sijoitustoiminnan nettotuottojen muutos vaihtelee pankkien välillä riippuen rahoitusinstrumenttien arvostustavasta, volyymistä sekä johdannaisten käytöstä. Korkotason noustua velkainstrumenttien arvot ovat pienentyneet. Reilu puolet velkainstrumenteista on arvostettu oman pääoman kautta, ja niiden instrumenttien negatiivinen arvonnmuutos pienensi omaa pääomaa noin 0,5 mrd. euroa.

Tuloslaskelman arvonalentumisten määrässä ei tapahtunut juurikaan muutosta. Arvon alentumiset suhteessa luottokantaan pysyivät matalana ollen noin 0,06 %. Tuleviin luottotappioihin on varauduttu myös johdon harkintaan perustuvilla ylimääräisillä luottotappiovarauksilla. Pandemian aikana tehtyjä ylimääräisiä varauksia on uudelleen allokoitu kattamaan kasvaneita luottoriskejä. Lisäksi tilikaudella johdon harkintaan perustuvia varauksia on pienissä määrin myös kasvatettu kattamaan luottoriskejä, joita arvonalentumismallit eivät täysin huomioi.

Korkokatteen osuus tuotoista jatkoi kasvuaan

Korkokatteen osuus kokonaistuotoista (Kuvio 8.) nousi lähes 56 prosenttiin (1–12/2021: 49 %). Samaan aikaan korkokatteen suhde korollisiin tase-eriin eli korkomarginaali nousi noin 1,15 prosenttiin (1–12/2021: 1,06 %).

Kuvio 8. Tuottojen jakauma pankkisektorilla

Lähde: Finanssivalvonta

Korkokate nousi noin 14 % vertailuvuodesta. Korkotason nousu nosti korkokatetta erityisesti toisella vuosipuoliskolla. Vuoden 2022 viimeisen neljänneksen korkokate oli noin 2,4 mrd. euroa, mikä on korkein neljänneskate vuoden 2018 jälkeen tarkasteltuna.

Korkotuotoista suurin osa saadaan kotitalous- ja yritysluotoista. Näiden korkotuotot suhteessa luottokantaan nousivat vuoden takaisesta. Kotitalousluottojen korkotuotot suhteessa luottokantaan olivat vuoden 2022 lopussa 2,04 % (1–12/2021: 1,52 %). Vastaavasti yritysluottojen korkotuotot suhteessa luottokantaan olivat 2,33 % (1–12/2021: 1,70 %).

Korkokatteen kasvua jarrutti varainhankinnan kulujen kasvu sekä korkosuojausten pienentyneet korkotuotot. Yleisötalletusten korkokulut suhteessa talletuskantaan nousivat nollatasolta noin 0,19 prosenttiin.

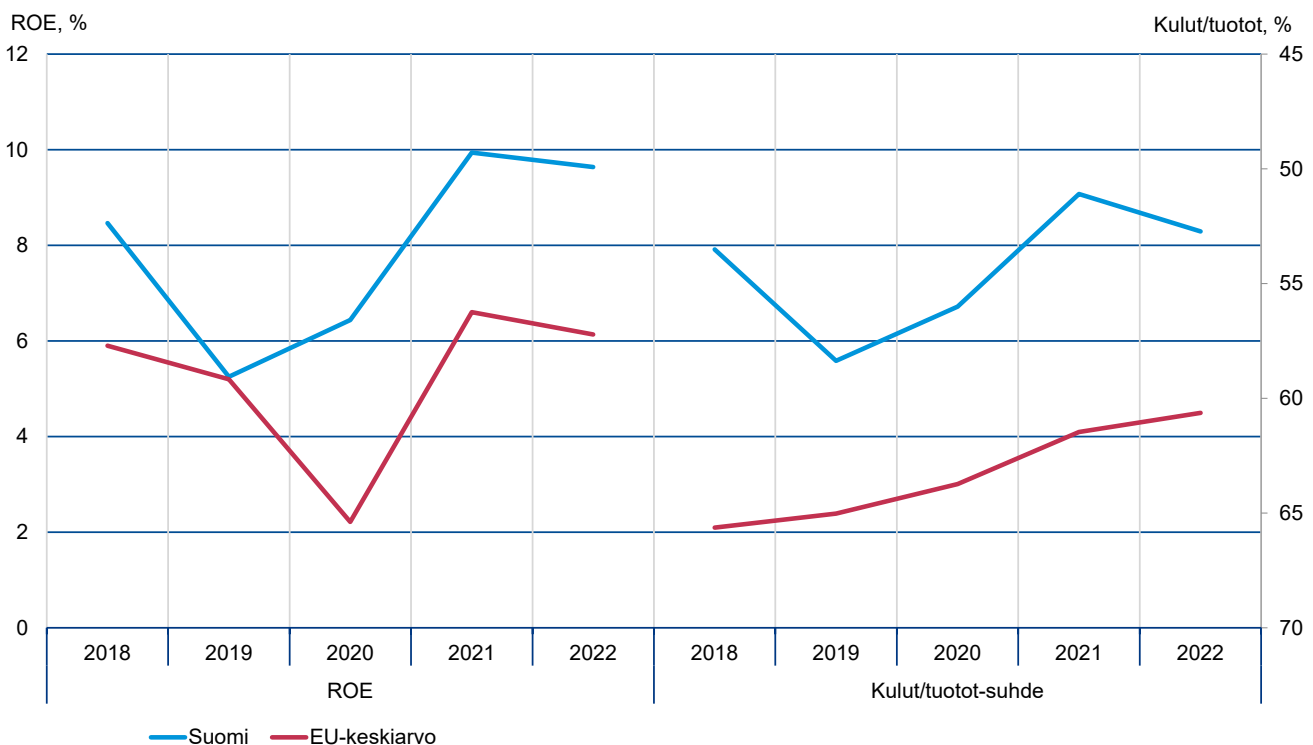
Kannattavuus eurooppalaista keskitasoa parempi – odotukset positiiviset

Pankkisektorin kannattavuus heikkeni hieman edellisvuoteen verrattuna (Kuvio 9.). Toisaalta vertailuvuoden tunnusluvut olivat vahvoja. Pankkisektorin oman pääoman tuotto prosentti oli joulukuun lopussa noin 9,6 % (1–12/2021: 9,9 %). Tuotto prosentin heikentymistä hidasti oman pääoman voitonjaosta johtuva pienentyminen vuoden 2022 aikana.

Pankkisektorin tehokkuus kulut/tuotot-suhteella mitattuna on hieman heikentynyt edellisvuoden lopusta ollen 52,7 % (1–12/2021: 51,1 %). Toisaalta pankkisektorin tehokkuus pysyi eurooppalaista keskitasoa parempana. Pääsääntöisesti isot toimijat ovat tehokkaampia kulut/tuotot-tunnusluvulla mitattuna.

Kuluvan vuoden kannattavuusnäkymät nähdään pankkisektorilla positiivisina. Erityisesti korkokatteen odotetaan kasvavan ja vahvistavan tulosta myös kuluvana vuotena. Toisaalta talletuskorkojen nousupaineet sekä markkinavarainhankinnan hinnan nousu syövät korkokatetta.

Kuvio 9. Pankkisektorin oman pääoman tuotto (ROE) ja kulut/tuotot - suhde

Lähde: Finanssivalvonta, EKP

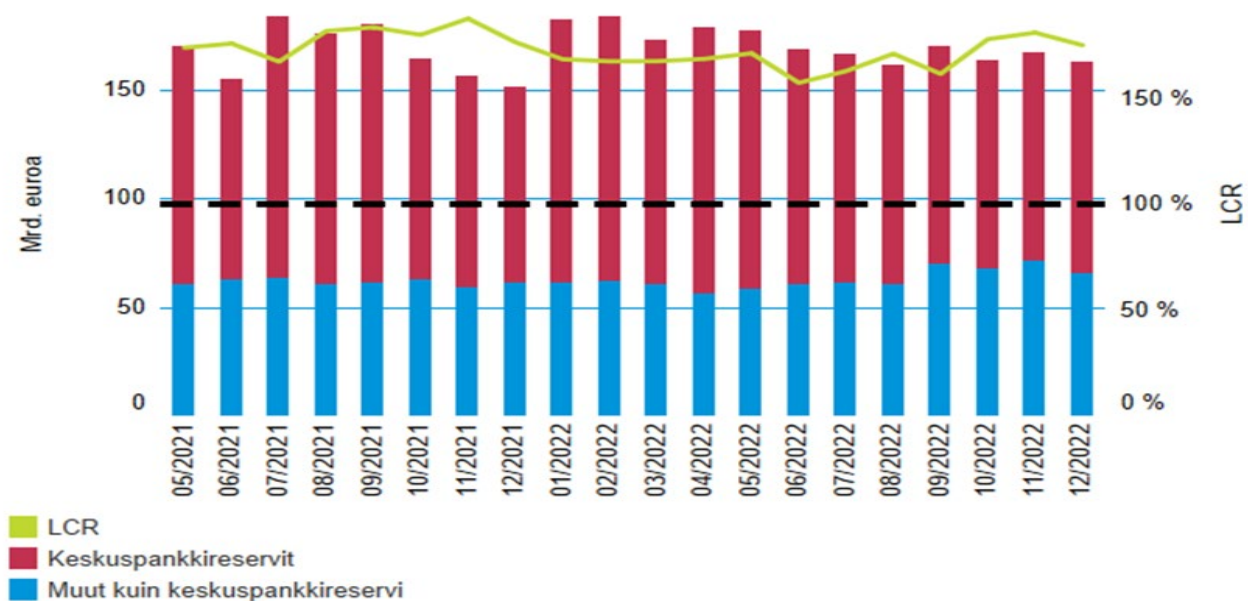
*EU-lukujen ajankohta Q3 2022

LCR ja NSFR ylittävät viranomaisvaatimukset, mutta pankkisektori on altistunut riskeille, joita vaatimukset eivät kata

Suomen pankkisektorin maksuvalmiusriski LCR-suhteella mitattuna ja rahoitusriski pysyvän vaarainhankinnan vaatimuksella eli NSFR-suhteella mitattuna ovat maltilliset, mutta pankit ovat altistuneet riskeille, joita viranomaisvaatimukset eivät kata. Suomalaispankkien voimakas riippuvuus markkinavarainhankinnasta altistaa riskeille, joiden toteutumisen todennäköisyys epävarmassa markkinassa on kasvanut. Varainhankinnan kustannukset ovat nousseet, ja pankeilla on ollut aika ajoin haasteita houkutella riittävästi kysyntää joukkovelkakirjalainoilleen. Lokakuun lopulla Euroopan keskuspankki (EKP) heikensi TLTRO III -luottojen ehtoja ja lisäsi ylimääräisiä takaisinmaksumahdollisuuksia. Joulukuussa eurooppalaiset pankit maksoivatkin luottoja takaisin peräti 447,5 mrd. euroa. Takaisinmaksut kohdistuivat pääasiassa kesäkuussa 2023 erääntyvään ennätysuureen erään. Suomalaispankkien ennenaikaiset takaisinmaksut ovat suhteessa huomattavasti pienemmät kuin muualla Euroopassa.

Suomen pankkisektorin LCR-suhde oli vuoden 2022 lopussa 176 %, mikä on 2 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuotta aikaisemmin (Kuvio 10), mutta parempi kuin EU-alueen keskimääräinen LCR (EBA 9/2022: 162 %). Suomalaisen LSI-pankkien (Finanssivalvonnan suorassa valvonnassa olevat pankit) keskimääräinen LCR on parantunut selvästi vuoden 2022 aikana, ja se oli vuoden lopussa 167 % (12/2021: 152 %). Tämä on kuitenkin edelleen SI-pankkien (EKP:n valvonnassa olevat pankit) keskiarvoa (177 %) matalampi ja selvästi heikompi kuin EU-alueen pienempien pankkien keskimääräinen LCR-suhde. EU-alueella muiden kuin systeemisesti merkittävien pankkien LCR oli keskimäärin 212 % (EBA 6/2022).

Kuvio 10. Suomen pankkisektorin LCR-suhde ja likvidit varat

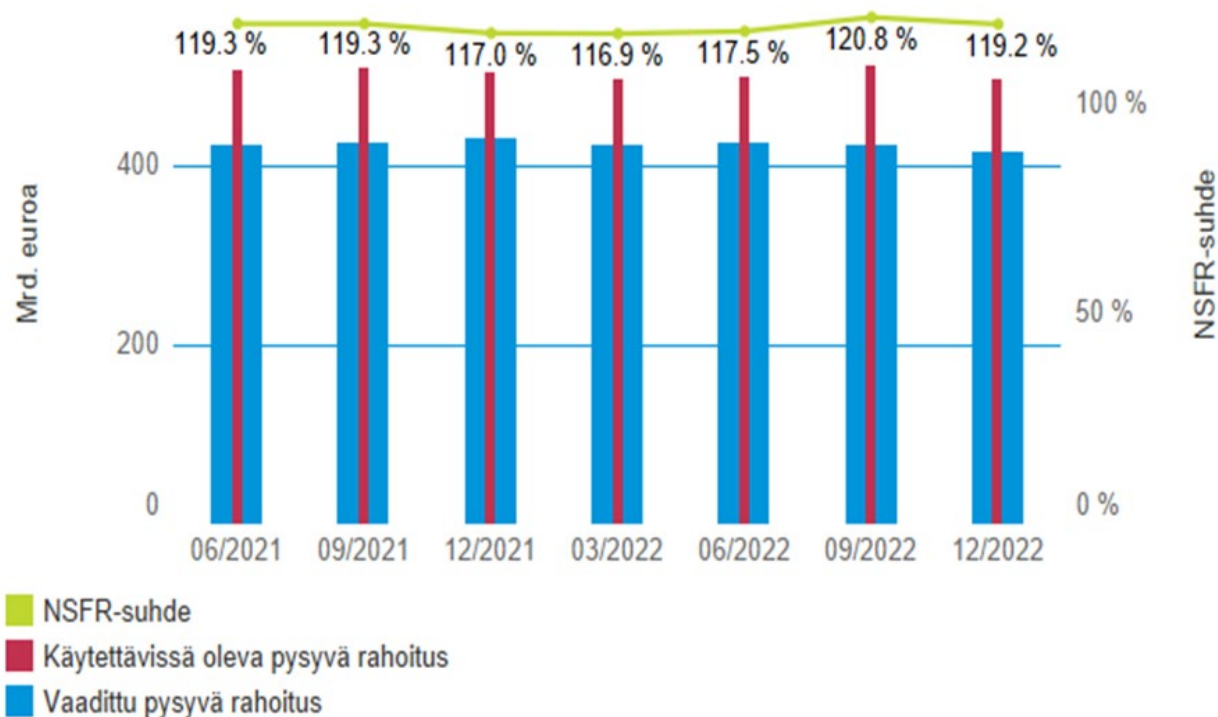

Lähde: Finanssivalvonta

Suomen pankkisektorin LCR-vaatimuksen täyttämiseen kelpaavien likvidien varojen laatu on hyvä. Vaikka tason 2¹⁰ varojen määrä on kasvanut 34 % vuoden 2022 aikana, 97 prosenttia LCR-reserveistä koostuu edelleen kaikkein likvideimmistä eli tason 1 varoista. LCR-reserveistä suurin osa (58 %) on ylimääräisiä keskuspankkireservejä. Vahva LCR ja hyvälaatuiset reservit tuovat turvaa mahdollisessa lyhyessä maksuvalmiuskriisissä, mutta LCR kattaa vain 30 päivän ajanjakson, ja likviditeettireservit voivat pitkittyneessä tai rajussa äkillisessä kriisissä olla riittämättömät. Erityisesti LSI-pankkien likviditeettireservit suhteessa taseeseen ovat kasvusta huolimatta edelleen pienet, keskimäärin vain 17 %, kun suomalaisilla SI-pankeilla vastaava suhde on 24 %.

Kesäkuun 2021 lopussa tuli voimaan LCR-vaatimuksen rinnalle NSFR-vaatimus, jonka tarkoituksena on vähentää pankkien liiallista riippuvuutta lyhytaikaisesta markkinavarainhankinnasta sekä rajata pankkien varojen ja velkojen maturiteettieroja. NSFR-vaatimuksen mukaan pankin käytettävissä olevan pysyvän rahoituksen on riitettävä kattamaan pankin varainhankintatarpeet (vaadittu pysyvä rahoitus) yhden vuoden aikajänteellä sekä normaali- että stressitilanteissa. Suomen pankkisektorin keskimääräinen NSFR-suhde oli vuoden 2022 lopussa 119 %, mikä on hieman parempi kuin vuoden 2021 lopussa (Kuvio 11). EU-alueen keskimääräinen NSFR-suhde oli 127 prosenttia (EBA: 9/2022). Vaikka pankkisektorin keskimääräinen NSFR ylittää viranomaisvaatimuksen kohtuullisella 19 prosenttiyksikön marginaalilla, pankki-kohtaiset erot ovat merkittävät, ja joidenkin yksittäisten pankkien NSFR-suhdeluvut ovat hyvin matalat. Matalin NSFR oli vuoden 2022 lopussa vain 107 %.

Kuvio 11. Suomen pankkisektorin NSFR-suhde

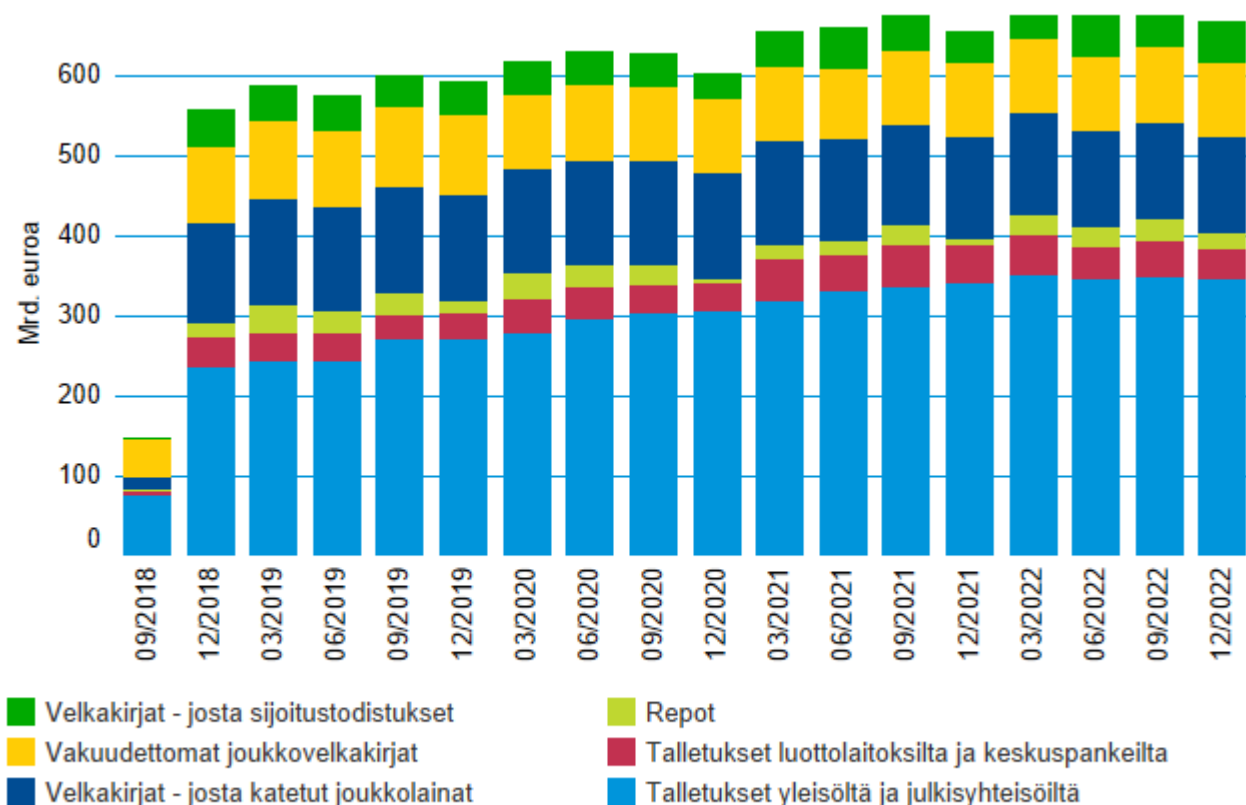

Lähde: Finanssivalvonta

¹⁰ Likvidit varat on jaettu LCR-asetuksen mukaisiin luokkiin. Tason 1 varojen likvidiys on erittäin korkea sisältäen käytännössä keskuspankkisaamiset, valtiovastuut, muut julkisyhteisövastuut sekä erittäin hyvälaatuiset katetut joukkolainat. Tason 2A ja 2B varojen likvidiys on korkea.

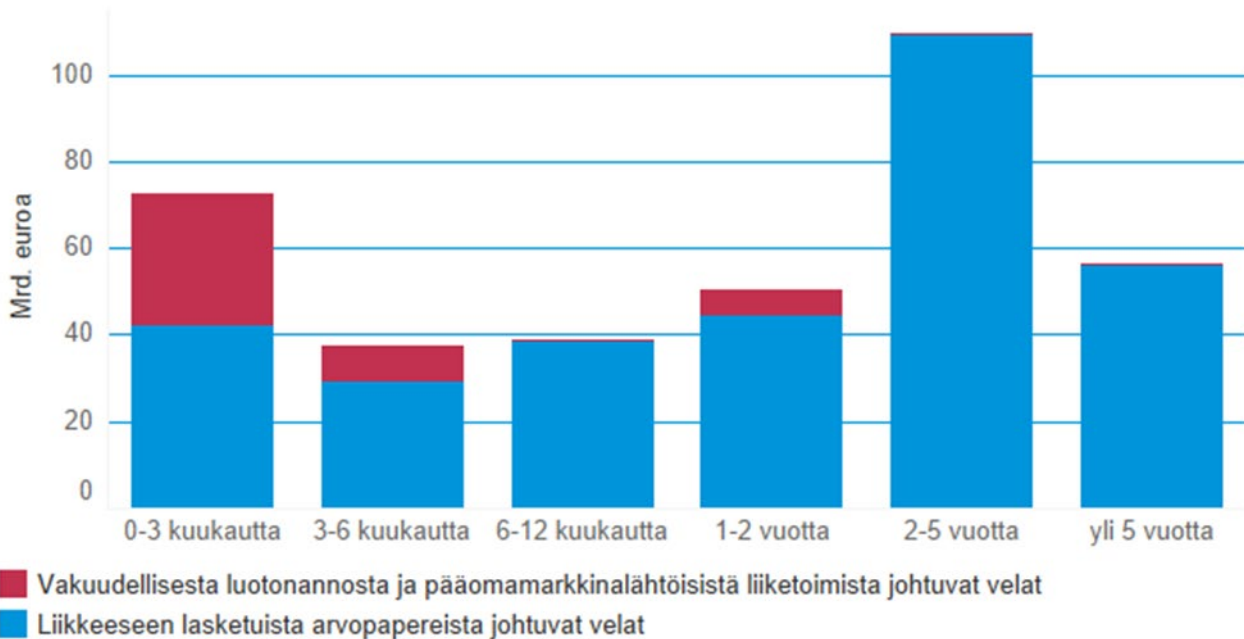
Varainhankinnan kokonaismäärä on kasvanut 2 % vuoden 2022 aikana (Kuvio 12). Markkinavarainhankinnan määrä on pysynyt 48 prosentissa sijoitustodistusten ja repojen kasvusta huolimatta, koska talletukset luottolaitoksilta ja keskuspankeilta sekä vakuudettomat ja katetut joukkovelkakirjalainat ovat vähentyneet. Talletukset yleisöltä kasvoivat vajaan prosentin vuoden aikana. Kun yleisölainatkin ovat kasvaneet maltillisesti vain reilun prosentin, on luotot/talletukset-suhdeluku pysynyt melko vakiona. Se oli 138 % vuoden 2022 lopussa, mikä on 1 prosenttiyksikön pienempi kuin vuoden 2021 lopussa. Liikkeeseen lasketuista velkakirjoista 34 % eräänny ensimmäisen vuoden aikana ja 18 % eräänny yli viiden vuoden päästä (Kuvio 13). Vastaavat luvut vuoden 2021 lopussa olivat 34 % ja 20 %. Huomattavasti suurempi muutos on tapahtunut vakuudellisesta luotonannosta johtuvien velkojen maturiteettijakamassa. Keskimaturiteetti on lyhentynyt huomattavasti isojen keskuspankkirahoituksen erääntymisten lähestyessä. Suurin osa (87 %) eräänny ensimmäisen vuoden aikana. Vuoden 2021 lopussa vuoden sisään erääntyvien osuus oli 37 prosenttia.

Kuvio 12. Suomen pankkisektorin varainhankinnan rakenne

Lähde: Finanssivalvonta

Kuvio 13. Varainhankinnan (pl. talletukset) erääntymisjakauma

Lähde: Finanssivalvonta

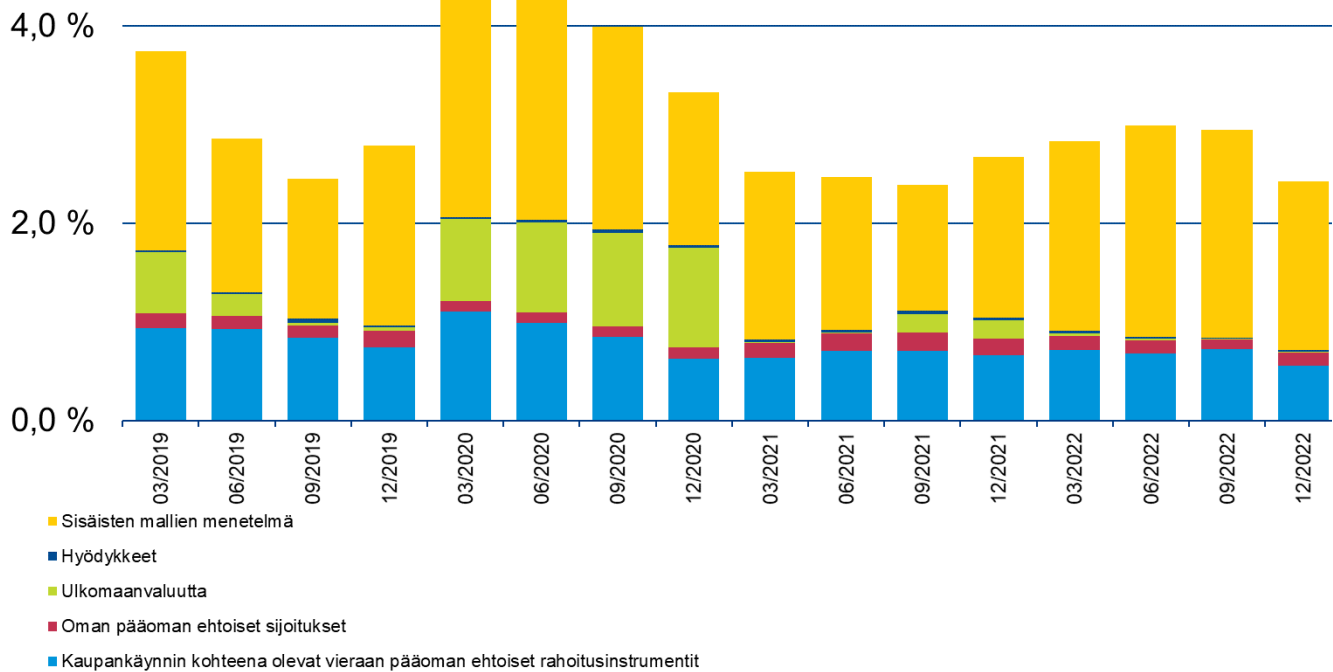
Varojen vakuussidonnaisuus (*asset encumbrance AE*) oli vuoden 2022 lopussa 29 %, mikä on vajaa 2 % yksikköä pienempi kuin vuotta aikaisemmin. Suomen pankkisektorin korkeahkoa sitoutuneisuuden astetta selittää katetut joukkolainat, joihin sitoutuu 56 % varoista. Seuraavaksi eniten sitoutuu johdannaisiin 17 %, keskuspankkirahoitukseen 9 % ja repoihin 7 %.

Valuuttariskit ja trading-toiminnan markkinariskit vähäiset

Markkinariskin pääomavaade koostuu ns. trading-toiminnan pääomavaateista ja lisäksi myös tavanomaisen pankkitoiminnan aiheuttamasta valuutta- ja hyödykeriskistä. Suomalaiset pankit eivät harjoita muutamaa isompaa toimijaa lukuun ottamatta trading-toimintaa, ja pankkien valuuttariskit ovat niin ikään tyypillisesti vähäiset. Lisäksi trading-toimintaa harjoittavilla pankeilla trading-toiminnan markkinariskit suhteessa esimerkiksi luotonannosta syntyviin luottoriskeihin ovat pienet, joten Suomen pankkisektorin markkinariskin omien varojen vaateet ovat varsin pienet suhteessa omien varojen vaatimusten kokonaismäärään.

Markkinariskin osuus pääomavaateista on vaihdellut vuosien 2019–2022 aikana noin 2,5–5 prosentin välillä ollen 2022 lopussa 2,4 prosenttia. Markkinariskin suhteellinen osuus pääomavaateista on vähentynyt vuoden 2021 lopusta noin 0,2 prosenttiyksikköä (Kuvio 13).

Kuvio 13. Markkinariskin omien varojen vaateiden suhteellinen osuus

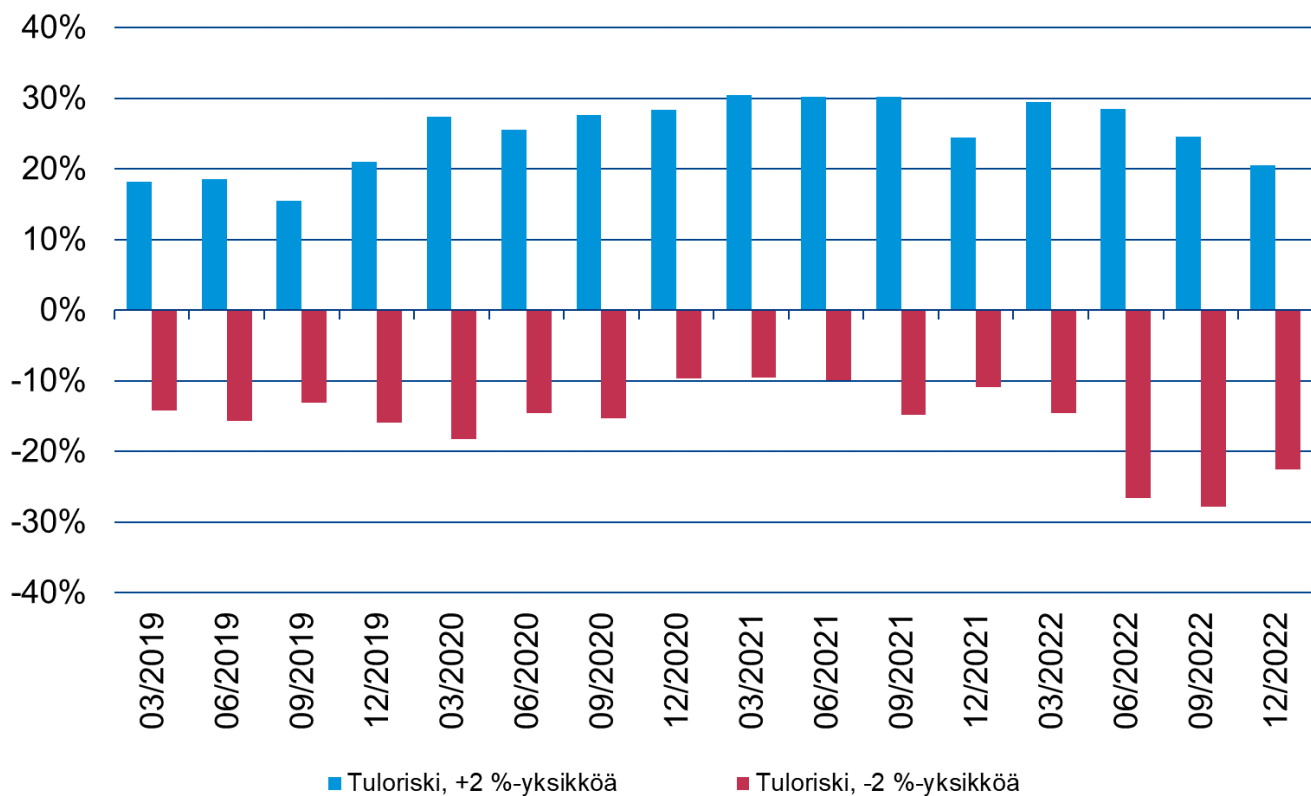
Lähde: Finanssivalvonta

Tuloriskin epäsymmetrisyys vähentynyt yleisen korkotason nousun myötä

Rahoitustaseen korkoriskiä mitataan esimerkiksi arvioimalla, kuinka suuri muutos yhden vuoden korkokatteessa tapahtuu, kun korkotaso muuttuu määrättyllä tavalla.¹¹ Suomalaisen pankkien korkotuloriskin kehitystä vuosina 2019–2022 on havainnollistettu kuviossa 14.

¹¹ Saatu korkokatteen muutos suhteutetaan tyypillisesti vielä edellisen 12 kuukauden korkokatteeseen määrään. Näin saadaan suhteellinen muutos, joka mahdollistaa eri kokoisten pankkien vertailun keskenään. Tällaisessa asetelmassa on kyse ns. tuloriskistä, ja viranomaisraportointia varten pankkien tulee laskea tuloriski, kun korkotaso muuttuu 2 prosenttiyksikköä ylös- ja alaspäin.

Kuvio 14. Tuloriski – Korkokatteen muutos suhteessa korkotuottoihin

Lähde: Finanssivalvonta

Kuviosta ilmenee, että odotettu korkokatteen lasku korkotason laskuskenaariossa on kasvanut vuoden 2021 lopun tilanteesta, vaikka vastaavan suuruisella korkotason nousulla odotetaan olevan aiempaa pienempi korkokatetta kasvattava vaikutus. Edellä kuvattu kehitys tuloriskissä eri korkoskenaarioissa johtuu yleisestä korkotason noususta. Kun 12 kk euribor oli joulukuussa 2021 noin -0,5 %, niin vuoden 2022 lopussa se oli jo noin 3,3 %. Aikaisemmin, kun korkotaso oli negatiivinen, niin korkojen lasku ei näkynyt korkokatteen odotettuna laskuna yhtä voimakkaasti, koska pankit olivat alkaneet soveltaa uusissa lainasopimuksissa viitekoroille 0-lattiaa, jolloin korkojen lasku ei vaikuttanut lainoista saatavaan korkokatteeseen.

Vuoden 2022 aikana tuloriski onkin pikemminkin normalisoitunut tarkoittaen, että pankkien tuloriski korkojen nousun ja laskun suhteen on lähes symmetrinen, eli korkojen nousulla ja laskulla on lähes yhtä suuri mutta vastakkaismerkkinen vaikutus pankkien korkokatteeseen. Aikaisempi selkeän epäsymmetrinen tuloriski oli nimenomaan seurausta negatiivisista koroista.